

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

*Deogracias Sarrionandia-Ibarra
Irigoién*

*Abadiño,
Bizkaia
(1924-2018)*

Aurkibidea

Biografia

Traña auzoko Etxosteko alaba. Aita bertakoa zuen eta ama Muntsaratz auzokoa. Alaba bakarra izan zen. Gazterik gelditu zen umezurtz: aita 2 urte zituela hil zitzaion eta ama Durangoko bonbardaketan. Hori dela-eta, Bilbon bizi zen izeko baten etxean denbora asko pasatu zuen eta Trañan ere izeko batekin hazi zen. Trañako eskolan euskaraz ikasteko aukera izan zuen gerra aurretik. Gerraostean, oster, Bilboko eta San Faustoko (Durango) mojen ikastetxean ikasi zuen. Antzinako Traña zelakoa zen oso ondo gogoratzen du, etxe gutxi batzuk baino ez zeuden orduan-eta. Beraien jaiotetxea bota eta eraikin berria egin zuten bertan inguruko etxe gehienekin egin zutela bezala. Gaztelu auzoko [Jose Gastelu-Urrutia](#) gaz ezkondu zen. Elkarrizketa garaian, eurak ziren Abadiñon jaiotako eta elkarrekin ezkonduak; andra-gizonak zaharrenak; izan ere, 66 urtez ezkondu egotea ez du edonork lortzen. Elkarrizketa guztian zehar hitanoa darabil.

Zintak

ABD-011

- **Proiektua:** Abadiñoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2012-11-12
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxazarra, Ainhoa

ABD-012

- **Proiektua:** Abadiñoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2012-11-12

- **Iraupena:** 61 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

ABD-013

- **Proiektua:** Abadiñoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2012-11-12
- **Iraupena:** 47 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Lotuta dantza egitea debekatuta

- **Erref:** ABD-011/002
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:05:44. **Bukatu:** 00:08:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Dana zen bekatua lehen. Abadiñon sasoi batean lotuta dantza egitea ere debekatuta egon zen. Falangista batek eman zuen debekua. Gazteluko jaietan dantza egitearrean mutilei 15 pezetako isuna jarri zieten eta neskei hamar pezetakoa.

2. Etxean behar handia eta eskolara gutxi

- **Erref:** ABD-011/004
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:11:05. **Bukatu:** 00:13:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Umetan behiekin behar egin behar izaten zuten, itaurrean, eta basoan behorregana joan. Eskolara Abadiñora joan zen Jose, eliz ondora. Hala ere, gutxi joan zen, etxean behar handia zegon eta. Orain udaletxea dana zen euren eskola.

3. Auzoetako eskoletan neska eta mutilak elkarrekin

- **Erref:** ABD-011/006
- **Iraupena:** 0:04:38. **Hasi:** 00:15:19. **Bukatu:** 00:19:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Lehen denak Abadiñora joaten ziren eskolara, baina gero Trañan eta Mendiolan egin zituzten eskolak. Trañan neskak eta mutilak elkarrekin ibili ziren; Abadiñon, ostera, banatuta. Trañan Axpeko maistra eduki zuten, gogorra, esku bizkorrekoa.

4. Gerraostean euskara galarazi zuten

- **Erref:** ABD-011/007
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:19:57. **Bukatu:** 00:21:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Trañako maistra guztiak euskaldunak izan ziren. Gerraostean galarazi zuten euskara. Galdakaoko alkate batek kanposantuko euskarazko berbak ere kenarazi zituen gerraostean.

5. Matiena toponimoa taberna baten izenetik ei dator

- **Erref:** ABD-011/009
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:24:05. **Bukatu:** 00:26:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Matiena ez ei da existitzen, Traña da. Abadiñon bertan ere badaude Traña diren parteak. Andre batek Trañan ei zeukan taberna. Hark Maite zuen izena eta jendeak Maitenera zihoala esaten zuenez, Matiena geratu zen inguruko izen lez.

6. Nesken jolasak

- **Erref:** ABD-011/011
- **Iraupena:** 0:03:39. **Hasi:** 00:28:56. **Bukatu:** 00:32:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Neskek sokan egiten zuten eta etxeko andreetara jolasten zuten. Ez zitzaion asko gustatzen sokan salto egitea, baina maistrak derrigortu egiten zuen. Kautxuzko panpin bat ere eduki zuen Deograciasek. Nagusiagotan josten jolastea gustatzen zitzaion.

7. Bilbon maistra batengana eskola ikasten

- **Erref:** ABD-011/013
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:34:00. **Bukatu:** 00:38:00

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Gerraostean, Bilbora joan zen Deogracias. Lehengusuak ez zuen nahi Basurtutik La Casillako eskolara joan zedin eta maistra batengana bidali zuen. Han erdaraz zen dena. Abadiñora bueltatu zenean ere, eskolan jarraitu zuen, mojekin.

8. Ama Durangoko bonbardaketan hil

- **Erref:** ABD-011/014
- **Iraupena:** 0:04:02. **Hasi:** 00:38:00. **Bukatu:** 00:42:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Deograciasen ama Durangoko bonbardaketan hil zen. Ama egunero joaten zen esnea saltzera Durangora. Ondoko baserriko bat joan zitzaien Bilbora ama hil dala esaten. Goitik behera beltzik jantzi zuten Deogracias.

9. Bilbon egunero azunbre bi esne saldu

- **Erref:** ABD-011/023
- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 00:52:02. **Bukatu:** 00:54:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Deograciasek Bilbon pasatu zuen gerra, familiako batzuen etxean. Han azunbre bi esne eramaten zuen egunero tabernara eta gero ardoarekin betetzen zituen kantineak. Bendeja ere saltzen zuten, baina batez ere loreak saltzen zituzten postuetan.

10. Lur onak inguruan

- **Erref:** ABD-011/027
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:58:34. **Bukatu:** 00:59:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Inguruan lur ona egon izan da. Artoa eta baba ereiten zuten eta ganaduentzako erremolatxa, naboa, frantsesa eta sekula-belarra. Gainera, Gaztelun gari onak eduki izan dituzte. Garia ogirako ereiten zuten, labesua egiteko. Zortzi egunerako egiten zuten labesua.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-08-08

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com